

Nr 55.

Av herr **Svensson** i Stenkyrka m. fl., om åtgärder till fiskerinäringens främjande.

Fisket har en mycket stor betydelse för vår folkförsörjning. Det är därför nödvändigt, att fiskerinäringen får så goda utvecklingsmöjligheter som möjligt och att dess utövare beredes förmåner i paritet med jämförbara yrkesgrupper. Samhället har på olika sätt och sedan länge givit fiskerinäringen sitt stöd. De svåra problem, som fiskets utövare för närvarande har att brottas med, synes oss emellertid motivera, att frågan om hur fiskerinäringens framtid bäst skall kunna tryggas tages upp till prövning i hela sitt stora sammanhang.

Under tidigare delen av 1940-talet befann sig fiskerinäringen i ett förhållandevis gynnsamt läge. Men sedan dess har lönsamheten undan för undan minskats på ett oroväckande sätt, inte minst för ostkustfiskets vidkommande. Strömmingsfisket gick kraftigt tillbaka. Ett stort antal fiskare vid norra Östersjön och Bottenhavet bytte då yrke och vann i stor utsträckning sysselsättning som skogsarbetare. I södra Sverige och på Gotland hade man inga skogar, som kunde bereda arbetstillfällen, utan man måste i stället försöka anpassa fisket efter de ändrade förhållandena.

Det visade sig då vara relativt god tillgång på lax, varför fiskarna investerade stora penningssummor i större båtar och laxfiskeredskap. År 1940 ilandfördes på Gotland 13 687 kg lax, men år 1944 hade fångstmängden stigit till 85 173 kg, år 1945 till 258 436 kg och år 1946 till 397 436 kg. Det uppsving, som åren närmast efter kriget kännetecknade laxfisket på Gotland, visade sig dock vara av tillfällig karaktär. Under fjolåret sjönk nämligen fångstmängden tillbaka till 145 000 kg. Strömmingsfisket vid Gotland, som 1943 uppnådde en fångstmängd av 3 539 333 kg, sjönk 1944 till 1 729 936 kg och har sedan oavbrutet minskat i betydelse. År 1950 var fångstmängden 474 000 kg. Även andra delar av ostkustfisket synes ha kännetecknats av samma oroande utveckling.

Strömming och lax är de ekonomiskt betydelsefullaste fiskslagen för östersjöfisket. En viss uppgång beträffande torskfisket kan icke kompensera fångstbortfallet i fråga om lax och strömming. Man kan möjligen tänka sig, att torskfisket skall kunna ge större lönsamhet med effektivare redskap. Men det blir då fråga om nya stora investeringar. Innan fiskarna kan våga sig på nya sådana investeringar måste de först ha garantier för att denna fisk kan avsättas på tillfredsställande villkor. Det sannolika är, att man aldrig

kan komma upp till acceptabel lönsamhet med detta fiske. Många fiskare finner situationen så brydsam, att de lämnar sitt yrke.

Det synes oss nödvändigt, att problemet om den minskade förekomsten av strömming och lax blir föremål för en intensifierad forskning och att samhället härvid lämnar sitt stöd. Man måste undersöka om strömmingen flyttat på sig och nu förekommer på annat håll eller på annat djup. Man kan också tänka sig, att den ringa strömmingsförekomsten har samband med den kraftigare torskförekomsten och att i så fall en decimering av torskbeståndet skulle kunna öka tillgången på strömming. Det gäller också att pröva, på vilket sätt en tillräcklig tillgång på lax skall kunna vinnas. Bör vissa älvar reserveras som lekplatser åt laxen, eller kan man odla lax i sådan utsträckning, att beståndet på denna värdefulla fisk kan hållas uppe? En sådan intensifierad forskning bör kunna ge fastare hållpunkter för en säkrare bedömning av fiskets utvecklings- och framtidsmöjligheter. Laxfisket har mycket stor betydelse, särskilt för Gotlands och Blekinges vidkommande, där det vissa år svarat för inemot 75 procent av fiskarnas inkomster.

Fiskets avsättningsproblem måste också bli föremål för ökat intresse från samhällets sida. Staten har i viss utsträckning lämnat sitt stöd till fiskavsättningens främjande och till propagandaverksamhet för fiskarorganisationerna. Fiskförsäljningsorganisationerna arbetar emellertid under så besvärliga förhållanden, att en effektivare medverkan från samhällets sida synes vara påkallad. De stora variationerna i fångstmängderna skapar svårösta problem för försäljningsorganisationerna. Lagring i marknadsutjämnande syfte, som ur alla synpunkter måste anses önskvärd, är en uppgift, som fiskarorganisationerna i regel icke kan klara på egen hand på grund av bristande ekonomiska resurser. Det vore därför önskvärt, att försäljningsföreningarna med statens medverkan kunde erhålla lån på förmånliga villkor för detta ändamål.

Fiskets försäkringsfrågor har gång efter annan varit föremål för uppmärksamhet. Enligt beslut av 1948 års riksdag söker staten stimulera fiskarna att sammansluta sig i ömsesidiga försäkringsföretag. Till förmån för fiskebåts- och fiskredskapsförsäkring utgår ett statligt organisationsbidrag. Något fullgott försäkringssystem synes man dock ännu icke ha kommit fram till. De bolag, som tillkommit för att ge fiskarna försäkringsskydd, saknar bl. a. nödvändiga fonder för att kunna ge tillfredsställande garanti under alla förhållanden. Försäkringarna synes också bli onödigt dyra, inte minst av den anledningen, att försäkringsföretagen tvingats göra stora utbetalningar till personer, som på ett otillbörligt sätt utnyttjat ersättningsbestämmelserna. Det synes i stor utsträckning förekomma, att försäkringsföretagen får ersätta försvunna gamla fiskredskap till deras fulla nyanskaffningsvärde. En möjlig lösning av problemet vore, att staten försåg försäkringsföretagen med fondmedel på villkor att företagen antog normalstadgar,

vari bl. a. föreskrevs, att endast fiskebåtar skulle kunna försäkras till fulla värdet. För fiskredskap borde försäkringstagarna få stå en viss självrisk. Till grund för en sådan försäkring borde stadgas företeende av en redskapsförteckning, vars riktighet måste intygas av lokala förtroendemän.

Det har också i olika sammanhang vitsordats, att effektivare åtgärder måste vidtagas i syfte att förebygga olyckor under fiske. En tillfredsställande radioutrustning på fiskebåtarna skulle säkerligen i hög grad minska antalet olyckor. Radio ombord skulle betyda möjlighet till ständig kontakt med land men också med andra båtar. Därmed skulle främst vinnas större trygghet. Särskilt under laxfisket skulle det ha stor betydelse med kontakt båtarna emellan för meddelanden om fiskförekomst osv. Radioanläggningar av angivet slag är emellertid dyrbara saker, som fiskaren i gemen inte ens vågar tänka på att skaffa sig. Här behövs det hjälp från statens sida. Redan nu utgår i viss utsträckning statsanslag till befrämjande av fiskefartygs förseende med radiotelegraf- eller radiotelefonstation, men det anslagna beloppet har varit otillräckligt för bidragsansökningarna. Målet måste emellertid vara att förse fiskebåtarna med radioutrustning av den kapacitet som ovan antytts. Vi håller för troligt, att mycket skulle kunna vinnas, om med statens medverkan en serietillverkning av radiosändare kunde komma till stånd. Det är möjligt, att man på så sätt skulle kunna få fram radiosändare, som inte skulle behöva ställa sig dyrare än att de flesta fiskare skulle anse sig ha råd att skaffa sig sådana.

Ett stort problem för fiskerinäringen är också uppförande och underhåll av för yrkesutövandet nödvändiga byggnader. Det gäller härvid främst båthus och sjöbodar men också i viss utsträckning båtbygggor. Fiskare kan för sina bostäder i likhet med andra grupper få förbättringslån. Därutöver finns fiskarbostadsbidrag för fiskarna i de norrländska kustlänen och i Uppland. Detta bidrag, som är behovsprövat och maximerat till 6 000 kronor, kan till viss del utnyttjas för iordningställande av sjöbod och båthus. För enbart båthus eller sjöbod kan utgå högst 1 500 kronor och för enbart sjöbod och båthus högst 2 000 kronor. Fiskarbostadsbidraget är naturligtvis en god hjälp för de fiskare, som kan få del av det. 1950 års besparingsutredning ifrågasatte ett slopande av stödet till fiskarbostäder. Det har övervägts, om icke dessa särskilda bidrag kunde ersättas med vanliga förbättringslån. Bostadsstyrelsen har emellertid uttalat, att ifrågavarande statsbidrag till fiskarbostäder inte tjänar något egentligt bostadspolitiskt ändamål utan i stället syftar till att främja fiskarbefolkningens yrkesutövning, och statsrådet och chefen för socialdepartementet har instämt i detta uttalande. Det synes oss välbetänkt att undersöka, om inte denna förmån kan utsträckas att gälla för fiskarbefolkningen i hela landet. En ifrågasatt utredning bör emellertid överväga, om icke staten i sitt stöd till fiskarnas byggnationer bör kunna sträcka sig längre än vad fiskarbostadsbidraget medger. Det bör övervägas, om inte ett särskilt statsbidrag eller lånegaranti på förmånliga

villkor kunde givas fiskarna för nybyggnad eller reparation av sjöbodar, båthus, båtbryggor etc.

I detta sammanhang bör frågan om byggande av fiskehamnar upptagas till ny prövning. Den femårsplan, som på grundval av 1944 års fiskehamnsutrednings betänkande uppgjorts för utbyggandet av fiskehamnarna, har tyvärr inte kunnat följas i praktiken. En betydande eftersläpning kännetecknar situationen på detta område, och många fiskehamnar är fortfarande oanvändbara för moderna fiskefartyg.

Fisket har, såsom vi ovan understrukt, en mycket stor betydelse för vår folkförsörjning. Det synes oss vara i hela samhällets intresse, att de naturtillgångar, som våra fiskevatten utgör, tillvaratages på bästa sätt. Det finns särskilt anledning understryka, att vår fiskerinäring i händelse att införsel utifrån försvåras eller omöjliggöres på grund av den internationella utvecklingen måste tillmätas särskilt stor betydelse för våra möjligheter att klara oss igenom en sådan kris. Det är då också nödvändigt, att fiskerinäringens utöware får sådana villkor, att de kan finna trygghet i sitt yrke. Även ur sociala synpunkter är snabba åtgärder av nöden. Den egentliga fiskarbefolkningen utgör visserligen en förhållandevis liten grupp av vårt folk — cirka 15 000 — men dess uttunning framkallar dock stora olägenheter för våra kustbygder. Förhållandena inom fiskerinäringen synes oss vara sådana, att frågan om samhällets medverkan till effektiva åtgärder till främjande av näringen snarast möjligt måste tagas upp till utredning i hela sitt sammanhang. Det bör härvid undersökas, om de hjälpåtgärder, som redan finns, kan samordnas och påbyggas vidare. Vi förväntar, att en sådan utredning kan bedrivas skyndsamt, så att förslag till åtgärder till fiskerinäringens främjande kan föreläggas nästa års riksdag.

Med stöd av vad som ovan anförts får vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära skyndsamt utredning om åtgärder till fiskerinäringens främjande i enlighet med motionens syfte.

Stockholm den 20 januari 1953.

Per Svensson
i Stenkyrka.

Ivar Johansson
i Mysinge.

Gunnar Ericsson
i Näs.
